

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ

ಹರೀಲಾಲ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ಗಾಂಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಜಕಾರಿಯಾ ಸಾಹೇಬರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹರೀಲಾಲನ ಪರಿವಾರದವರು ಮಾಡದಾರೋ ಅದನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿ ಪೂರೈಸುತ್ತೇವೆ, ಹರೀಲಾಲರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಸರಿಯಾದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಅಲ್ಲಾ ಹೋ ಅಕ್ಬರ್' ಘೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಮಸೀದಿಯ ಗೋಡೆಗಳು ಕಂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಹರೀಲಾಲ ಅಲ್ಲಾಹ್ ಮಿಯಾಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಓದಿ ಬಾಪೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಮಗನ ಮತಾಂತರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರ ನೋವಿನಿಂದ ಬಾಪೂ ನರಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತ ಕಡೆ ಜಮಾ ಮಸೀದಿಯಿಂದ ಕೆಂಪು ತುರ್ಕಿ ಟೋಪಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ಗಾಂಧಿ ಹೊರಬಂದಾಗ ಅವನನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಂಗಡಿಗರು ಸುತ್ತವರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಾಪೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅದಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದ್ದ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ ತೃಪ್ತಿ ಈಗ ಹರೀಲಾಲನಿಗೆ ಲಭಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೃಪ್ತಿ, ಈ ಆನಂದ ಅವನ ಹಳೆಯ ಹಗಲು ಕನಸೂ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವನ್ನ ಸೇವಿಸಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಹರೀಲಾಲನಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ 'ದೋಷಿ' ಎಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮರುದಿನ ಈ ಸುದ್ದಿ ದೇಶದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರತಿ ಬಾ ಅವರಿಗೂ ತಲುಪಿ, ಓದಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದ ಬಾ, ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ದೇವದಾಸನಿಂದ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದ ಬಳಿಕ ಹರೀಲಾಲ ಕಾನ್ಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಮಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡಿ ಎಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಆಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಅವರ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತ್ತು.

ಬಾಪೂ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಬಿಡುವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅವರು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಶ್ರಮ, ಆಗಾಗ ಅವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉಪವಾಸ, ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಖಾಹಿಲೆಗಳು, ಆಪರೇಷನ್, ಈ ಎಲ್ಲದರ ನಡುವೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವರ ಜೀವನದ ಎಂಟನೆಯ ದಶಕ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಪೂ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾ ಅವರು ನೆರಳಿನಂತೆ ಬಾಪೂ ಅವರೊಂದಿಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾದೇವರು ಬಾಪೂ ಅವರ ಊರುಗೋಲಿನಂತಿದ್ದರು. ಮಣಿಲಾಲ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಲು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ದೇವದಾಸ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ. ರಾಮದಾಸ ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಇನ್ನು ಹರೀಲಾಲನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುವುದು ಅದೃಷ್ಟದ ಮಾತೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಬಾಪೂ ಅವರ ಹೃದಯವಾಣಿಯಂತಿದ್ದ 'ಹರಿಜನ್' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಿಲ್ಲಿಸಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲುಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಾಪೂ ಅವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ದೇಶದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೀಘ್ರವೇ ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆ ಹೊಸ ಸಂಘರ್ಷವೊಂದರ ಆರಂಭವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದು ಕೊನೆಯ

ಸಂಘರ್ಷವಾಗುವುದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರಾವ ತೀರ್ಮಾನವೂ ಆಗದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೂ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಿಸಿ ವಾತಾವರಣ ಎಲ್ಲೆಡೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಹಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ವರ್ಧಾಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜಬಲಪುರ ಮೇಲ್‌ನ ಮೂರನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬಾಪೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಪೂ ಅವರು ಈ ಮೇಲ್ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಿಗೂ ಮೊದಲೇ ತಲುಪಿತ್ತು. ಸುಮಾರಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರುಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಗುಂಪು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸಿತ್ತು. 'ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಕೀ ಜಯ್' ಘೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಆಕಾಶ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಪೂ ಅವರ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಬಳಿ ಗುಂಪು ಮಿತಿಮೀರಿ ಕಲೆತಿತ್ತು. ಬಾಪೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಜನ ರೈಲಿನ ಈ ಬೋಗಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕಿಡಕಿಯ ಸಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಾಪೂ ಅವರಿಗೆ ಜಯಕಾರವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಕಿಡಕಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು, ದಣೆದು ಮಲಗಿದ್ದ ಬಾಪೂ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಪೂ ಅವರು ಬೋಗಿಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಚಿರಪರಿಚಿತ ನಗುವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ, ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಜನರ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಜನ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರದ ಹೊರತು, ರೈಲು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರೈಲು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ತಡವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾ

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಟನಿ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಬಂದಾಗ ಬಾಪೂ ತುಂಬಾ ದಣೆದಿದ್ದರು. ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲು ಅದೀಗ ತಾನೇ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಿತವಾದ ಚಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತು. ನಿರ್ಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಬಾ ಅವರು ನಿಂಬು ಪಾನಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಾಪೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಬಾಪೂ ಅದನ್ನು ಕುಡಿದರು. ನಂತರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒದ್ದೆಯಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲೆ ವ್ಯಗ್ರತೆಯಿತ್ತು.

'ಮಹಾದೇವ' ಬಾ ಅವರು ಹೇಳಿದರು, 'ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬರಲು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಗುವುದೋ... ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಿ.'

'ಬಾ,' ಮಹಾದೇವ ಹೇಳಿದರು, 'ಕಟನಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಇನ್ನೇನು ಬರುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನ ಬಾಪೂ ಅವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಾರರು. ನಾವು ಕಟನಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಹೋದ ನಂತರವೇ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ.'

'ಸರಿ, ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟ' ಎಂದು ಬಾ ಅವರು ಮೌನವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಈ ನಡುವೆ ರೈಲು ಸ್ಟೇಷನ್ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ವೇಗ ಮಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಕೀ ಜಯ್', ಘೋಷಣೆಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಮಹಾದೇವರು ಬಾಪೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಬಾಪೂ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು.

'ಮಹಾದೇವ, ಇದು ಯಾವ ಸ್ಟೇಷನ್?' ನಿರ್ದಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಬಾಪೂ ಕೇಳಿದರು.

'ಬಾಪೂ, ಕಟನಿ ಬರುತ್ತಿದೆ.' ಮಹಾದೇವರು ಹೇಳಿದರು, 'ಆದರೆ ನೀವು ಮಲಗಿರಿ. ನಾನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ತುಂಬಾ ದಣೆದಿದ್ದೀರ.'

'ಜನ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿದು